

80. YILINDA, “BAKIRKÖY’LÜ OLMAK” ÜZERİNE

E.Timuçin Oral

Bakırköy’lü olmak anlatılması güç bir sahiplenme duygusuyla yaşamak da demektir... Öyle ki, hastane ve ona dair her şey hastalarıyla, çalışanlarıyla, algılanışıyla ya da sizin algılanışınızla ilgili her şey bir parçanız olur. Kimimiz için zaman zaman taşınması çok zor bir yük olsa da, bu sahiplenme duygusu bir parçamızdır gerçekten. Dahası hastaneden ayrılıp gitmekle de bitmez bu aidiyet duygusu. Ne şimdi başka yerlerde çalışan arkadaşlarımız muaftır bundan ne de ölen ve aramızdan ebediyen ayrılanlar. Bu sekseninci yıl kitabının oluşumuna önderlik eden kişinin, emekli olup “başka bir kurumda” çalışan bir arkadaşımız olması da çok anlaşılabilir bu bakışla. Betül Yalçiner’in kitabın oluşma sürecinde sık sık gönderdiği e-postalar ile herkesi teşvik etmeye çalışması, geciktirince de, “neden hala yazmadınız, gözden irak olan gönülden de mi ıraktır?” sorusunda da bu aidiyet ve sahiplenme yatar, buna yanıt verme kaygısında da... Ya da, aynı aidiyet ve sahiplenme Erdoğan Özmen’in “biz hiçbir yere gidemeyiz, bir gün burada öleceğiz ve hepimizi iç bahçeye gömecekler” sözlerinde ifadesini bulur.

Küçük bir kasaba ya da cumhuriyettir Bakırköy veya küçük bir krallık; nasıl adlandırırırsanız artık. Daha önceki bazı başhekimlerimizin binanın balkonuna çıkıp “Monako da bu kadar, benim Rainier’den ne farkım var” ya da “Ben olacağımı oldum, bundan sonra olsam olsam cumhurbaşkanı olurum” dedikleri vakidir. Sıradan bir böbürlenme değildir söyledikleri. Büyükçe bir hastaneyi yönetmekten farklı olması, yine çalışanlarının bu söz ettiğimiz aidiyet ve sahiplenmelerinden geçer. Herhangi bir hastaneyi yönetiyormuş gibi hissetmezler muhtemelen başhekimler, bir aşireti, birliği ya da devleti yönetiyormuş gibi hissederler. Belki de bu yüzden, başka hastaneler için sıradan bir durum olan başhekim atamaları Bakırköy’de sanki Cumhurbaşkanı seçiliyormuş gibi önemlidir. Önce Bakırköy’lü olup olmadığına, o da olmazsa Bakırköy geçmişi ya da deneyimi olup olmadığına bakılır. Bu ciddi bir ölçüttür benimsenmek için. Hemen her başhekimin dönemi ve yaptıkları konuşulur. Tabii sadece başhekimlere yönelmez bu sahiplenme duygusunun yarattığı kaygı. Hastaneye her yeni gelen asistan, hemşire, personel de mutlaka “tornadan geçer” ve

Bakırköy'lü olur. Hastaneye gelen her uzman da... Uzmanlar tabii ki asistanlar gibi “tornadan geçmezler”, fakat Bakırköy'ü sahiplenmeleri beklenir sabırla. Bakırköy'lü olup olmadıklarına bakılır (sonunda olurlar da aslında). Kabullenilemeyenler için şöyle denir: “olmadı, iyi hoş belki ama bir türlü Bakırköy'lü olmadı”. Öyle sıradan bir hastane değildir Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, gelip çalışıp mesai dolunca çekip gittiğiniz ve unuttuğunuz. Hastanede meydana gelen her değişiklik herkesi ilgilendirir. Hastaneden ayrılanlar da dâhildir buna. İyi bir şey olunca sevinilir hep birlikte; ya da kötü bir şey olunca üzülmür yurt sathında. Yurt sathında, çünkü buradan uzman olup Türkiye'ye dağılan arkadaşlarımız buralıdır hep... Şöyle denir örneğin Rize'ye ya da Diyarbakır'a giden bir hastaya, “Orada devlet hastanesinde filanca doktoru gör, bizim arkadaşımızdır ve sana ne tedavi yapılacağını o söyler”. Çok emindir bunun söyleyen kişi kendi düşündüğü gibi düşüneceğinden ve o gözle (Bakırköy'lü gözüyle) izleyeceğinden arkadaşının. Gerçekten de, memleketten gelen bir emanettir bazen o hasta gurbet eldeki uzman için.

1998'de Hamburg'daki Dünya Psikiyatri Kongresinde EKT kursuna kaydolup ünlü Max Fink'i dinlemeye gittiğimde dünyanın orta boy bir ülkesinden giden herhangi bir psikiyatri uzmanıydım. Kurs başladığında Fink milliyetimizi sordu. Ben “Türkiye” deyince “hangi şehir?” dedi. “İstanbul” dediğimde de “hangi hastane?” diye sordu. Ben bu kez gülererek, “bilmezsiniz ki” dedim. O ısrarla “sen söyle yine de” dedi. Ben gülümseyerek “Bakırköy” dedim. Fink sesini hafifçe yükselterek dedi ki “tabii ki biliyorum Bakırköy'ü, hayatımda ilk katatoni hastasını Bakırköy'de gördüm, galiba 1962'deydi”. Şaşkınlığım, sevincim, gururum, Bakırköy'lülüğüm tavana vurmuştu. Rastladığım herkese anlattım bu hikâyeyi. Aslında bu öyküyle ilgili en çarpıcı kısım şu sanıyorum: benim dışımda Bakırköy'lü olan kimin başına gelseydi bu, benimle aynı duyguları hissedirdi; hastanemizle ilgili basına ya da diğer meslektaşlarımıza yansıyan üzücü herhangi bir olayın hepimizi aynı biçimde üzmesi gibi.

Hastane hastalarıyla, bahçesiyle, binalarıyla dokuzyüz dönüme yayılsa da bir bütün olarak algılanır ve onları birbirinden ayıracak her şey canımızı sıkar, ödümüzü patlatır. Hastane tarihinin en etkili eylemleri bahçemizden bir karış toprak vermemek, bir ağaç kestirmemek, üzere yapılmıştır. Hastane çalışanları adlarını bilmeseler de bahçeye dikilen çamları getiren, diktiren kişilere minnettardır, bahçenin “elimizden alınmasına” engel oluşturduğu için. Gerçekten “elimizde midir?” bahçemiz? Bilinmez.

Fakat böyle hisseder çalışanlar ve kızarlar ya da kızıp dışlamışlardır böyle hissetmeyenleri tarih boyunca.

Yıllar önce hastanede çıkan Aura dergisi için yazdığım yazıda Madam K.'yı anlatmıştım. Sonra o yazı önce "32.Gün" ekibinin ilgisini çekip televizyonda söz edildi, ardından Mario Levi'nin üniversitede "creative writing" dersi verirken kullandığı bir metin oldu. Oysa binlerce Bay ve Bayan K. vardır hastanede ve her birinin öyküsü birbirinden ilginçtir. Onların hepsini anlatamayız belki ama biliriz hepsini. Şizofreni'de ya da Aura'da yazardır bazıları, ressamdır kimisi. İsimlidir pek çoğu ama biliriz onlardan birini kaybettiğimizde, eksikliğini hissederiz. Türkiye tanımaz ünlü şair Recep Güngör Öztolan'ı, ama biz tanırız ve hatırlarız bazı dizelerini...

Aşkımın şiddetinden koşturdu gönlün freni
Doktor beni sanıyor hala şizofreni
Üsküdar taburculuk hasretiyle derinden
Kalbimi hoplatıyor hastanenin treni
Ta uzaktan Marmara aşkla çekiyor beni
Hayretle karşılarım beni deli göreni
Taburcu olmak için kullanmalı dümeni
Aşkımın şiddetinden koşturdu gönlün freni
Doktor beni sanıyor hala şizofreni

(R.G.Ö, Şizofreni, Ağustos 1995, Sayı:19, Sf:1)

Yılmaz'ın resimlerini bilmez galeri sahipleri ama bir görüşte tanırız biz kartpostal üzerine yağlıboya sanatını... Sabah hastaneye gelirken Bilhan'ı günlük gazetesini (ya da maaşını almışsa bir oturuşta yiyeceği bir kilo peynirini) almaya giderken görmek, topluca hamama giden hastaların üstlerinde başlarında ne var diye bakmak, aramızdan biri onaylamadığımız bir şey yapınca hep birlikte utanmak, iç bahçeye dut yemek için yürüyüş yapmak, sürekli yakınıp eski günleri yad etmek, nöbetlerde yeni gelen asistanları "eskiden hastanede neler yapılırdı, ne nasıldı" tiradlarıyla "eğitmek", özellikle psikiyatride hiç ama hiç hata yapmayacağımıza inanmak (hata olduğunu bildiğimiz şeyleri kendi aramızda konuşup düzeltmeye çalışırken dışarıya böyle değilmiş gibi davranmak), gelenlere büyük bir gururla hastaneyi gezdirip olan biteni

anlatmak en ama en çok sevdiğimiz işlerdir. Tabii daha sayamadıklarım da vardır, herkesle paylaşmadıklarım da.

Onyıllar neden önemlidir bilmiyorum. Koşullanmışlıklar mıdır her 10 yılda bir Bakırköy kitabı çıkarılmasını sağlayan bunu da bilmiyorum. Sekseninci yıl 53. yıla, 68. yıla ya da 79. yıla göre daha mı önemlidir? Sanmıyorum. Bence en önemli yanı bütün bunları anlatmayı, yeniden hepimizi bir araya getirmeyi başarmasıdır bu kitabı ve bu yılı önemli kılan. Her zaman olduğu gibi yine kendimi Bakırköy'ün bir parçası gibi hissediyorum. Biliyorum ki, ne sebeple olursa olsun bir gün burada olmasam da parçası olmaya devam edeceğim. Neredeyse ömrümü vererek bir parçası oldum bu bütünün... Bu satırları yazarken Bakırköy'de yirmi yılımı doldurdum. Bir insan için çok uzun, bir kurum için hiç de uzun değil. Hele Bakırköy için...